

I N G E B L I K T

Jeugdboekengids

Jeugdboekengids 1993/8 opent met uitvoerige besprekingen van *Bij de Amish* van Barbara Smucker, een warm boek over een bijzondere gemeenschap van vreedzame wederdopers, die zich buiten de tijd en de maatschappij stellen; *Ik heet Kasper*, een verrassend sterke debuutroman van Willy van Doorselaer; *De beer die niemand wilde* van Allan en Janet Ahlberg, een opmerkelijk fijn en origineel (voorlees)verhaal over het leven van een teddybeer en *De man van Raymond Briggs*, een in diverse opzichten bijzonder boek voor circa 8-jarigen over de relatie tussen een jongen en een dwerg.

Na de voorstelling van enkele prijzen, de traditionele korte boekbesprekingen en vermelding van bijdragen over jeugdliteratuur wordt er afgerond met een beknopte bio-bibliografie van de Nederlandse jeugdauteur Tais Teng.

Jeugdboekengids 1993/9 brengt om te beginnen verslag uit van de Vlaamse en Nederlandse aanwezigheid op de Frankfurter Buchmesse onder het thema *Flandern und die Niederlande weltweit/Flanders and the Netherlands open to the world*. Uitgebreide kritische besprekingen zijn er van *Het vlamme halssieraad*, de nieuwste tienerroman van Tonny Vos-Dahmen von Buchholz, waarin het vertellen van een stuk geschiedenis primeert; *Dag*

lachemaan, de nieuwste dichtbundel van Geert de Kockere; *Peter*, een historisch verhaal van Anne Holm voor tieners dat 30 jaar geleden verscheen, en een geheel eigen kijk heeft op 14-jarigen en op geschiedenis-onderricht voor deze doelgroep; *Alleen aan zee is de kust veilig* van Daniel Billiet, waarin hij consequent de lijn doortrekt van zijn vorige dichtbundels voor tieners en *Tot ziens, Simon* van David Hill, waarin de thema's ziekte, dood en vriendschap op een serene en hoopvolle manier verwerkt worden.

Na een korte bijdrage over Paul Nowee in *Van boeken en mensen*, de vermelding van werken *Over jeugdliteratuur* en de klassieke korte besprekingen wordt afgesloten met een korte bio-bibliografische typering van de Nederlandse jeugdauteur Toon Tellegen.

Jeugdboekengids 1993/10, het laatste nummer van deze jaargang, bevat uitvoerige besprekingen van twee boeken van de Amerikaanse topauteur Cynthia Voight die vrijwel gelijktijdig op de markt kwamen, nl. het historische verhaal *De ruiter met het masker* en het liefdesverhaal *Orfie*; *Oorlogspaard*, het nieuwe boek van Michael Morpurgo, waarin de Eerste Wereldoorlog geschetst wordt vanuit het standpunt van een paard; twee jeugddetectives zinderend van spanning en actie uit de *Pandora-Crimi-reeks* van Sjaloom, nl. *Doodsklok* van Nicholas Wilde en *Paardendieven* van Hugh Galt; *De blauwe*

maansteen van Harm de Jonge, een jeugdroman waarin de psychologische problemen van de hoofdfiguur centraal staan en tenslotte enkele kritische kanttekeningen bij *De verloren schat* van Thea Beckman, een detective die bepaald niet het niveau haalt van haar betere werk.

Na de traditionele korte besprekingen is er nog een beknopte bio-bibliografie van de Nederlandse jeugdauteur Harm de Jonge.

ceerd in het tijdschrift van de vereniging, nl. **Tsjip**, december 1993. Naast het leerplan heeft de SLO ook lesmateriaal voor fictie ontwikkeld dat wordt uitgegeven bij Wolters-Noordhoff.

SPL, *De Schietspoel 1*, NL-5051 DL Goirle, tel. 00-31-13-346093.

Sprankel

Fictie in de basisvorming

De SLO heeft een leerplan **Fictie in de basisvorming** ontwikkeld dat erop gericht is leerlingen zelfstandig met fictie te leren omgaan. Daartoe moeten ze kennismaken met een breed arsenaal aan fictie-werken, leren wat fictie is, fictie (beter) leren begrijpen en beoordelen. Verschillende soorten romans, korte verhalen, gedichten en liedjes, toneel en cabaret, TV-drama, en films moeten daartoe aangeboden worden. Bovendien moeten ze fictie leren herkennen; inzicht krijgen in de persoonlijke en maatschappelijke waarde van fictie; leren wie fictie maakt; wat verschillen, overeenkomsten en grenzen met non-fictie en met de werkelijkheid zijn.

In het leerplan is als concretisering een overzicht opgenomen van gewenste leerstof. Van elk leerstofonderdeel worden de inhoud en bedoeling beschreven en lessuggesties opgenomen. Ook worden voorstellen gedaan voor het werken rond thema's en de integratie met andere vakonderdelen. Het leerplan wordt besloten met een uitvoerig documentatiehoofdstuk. Daarin wordt een overzicht gegeven van instellingen die zich op een of andere manier bezighouden met jeugdliteratuur, fictie voor de jeugd, fictie-onderwijs en hieraan verwante zaken.

De SLO heeft het leerplan ontwikkeld op verzoek van de *Stichting Promotie Literatuuronderwijs* (SPL). Het is gepubli-

Sprankel 1993/4 brengt eerst en vooral verslagen van de werking in Vlaanderen, in de provincies, en van de werkgroep Colloquium. Dan volgen er twee getuigenissen. In de rubriek *Uit de wereld van de deskundigen* een bijdrage van E. Billiaert over *De rol van de taakleerkracht* (deel 2); *Het remediëren van vreemde talen* door L. Dedroog; *Studiemogelijkheden voor kinderen die het BLO-type 8 verlaten* door J. Eerdeken en een bijdrage over een uitwisselingsproject Rusland-België van J. Janssen en I. Korobejnikov. In de rubriek *Boekensteun* vindt de lezer besprekingen van de *Makkelijk Lezen Mediagids* en van de *Zoeklicht-plus*-reeks voor kinderen met leesmoeilijkheden vanaf 12 jaar. Traditioneel eindigt dit nummer met een uitgebreide activiteitenkalender. (Zie ook het artikel van Luk Van den Steen in dit nummer.)

Klapper

Klapper is het driemaandelijks tijdschrift van de PLOB (Pluralistische Organisatie voor Bibliotheekgebruik) over lezen en informatiegebruik (voorheen *Bib-krant*). Het vierde nummer van de eerste jaargang (december 1993) opent met een interview met minister Weckx over zijn leesbevorderingscampagne. Annerieke Freeman-Smulders

trekt in haar artikel van leer tegen de verkalving van het leesonderwijs in drie onderscheiden en opeenvolgende deelgebieden: technisch, begrijpend en belevend lezen. Leraars en bibliothecarissen nemen deel aan een rondetafelgesprek over literatuurlijsten als keuze-instrument, de rush op steeds dezelfde boeken en boekbesprekingen, en het leesplezier bij adolescenten. Ook wordt een project voorgesteld over het opzetten van een klasbibliotheek in het secundair onderwijs. Verder bevat dit nummer artikels met specifieke informatie voor bibliothecarissen en een interview met de bedrijfsleider van de Slegte.

Het uitneembare middenkatern van dit tijdschrift heet *Pluizer* en bevat een vijftigtal recensies van recente kinder- en jeugdboeken voor vier leeftijdscategorieën, en het register van 1993. Recensies kunnen ook aangevraagd worden bij:

PLOB, Maria-Theresiastraat 20, 3000 Leuven, tel. 016/22.89.33.

HipHipHoera Kinderboekenclub

De leidraad van de eerste uitgave van de **HipHipHoera Kinderboekenclub** van 1994 is het thema van de Jeugdboekenweek: 'Wie boekt die vindt'. Per leeftijdscategorie (tussen 1 en 14 jaar) wordt een pakket 'raadselachtige' boeken voorgesteld, en een aantal schrijvers loopt in de kijker: Luc Depondt & Tine Vercruysse, en Ton van Reen. Verder is er is ook nog de HipHipHoerawedstrijd met zes raadsels.

HipHipHoera Kinderboekenclub, Postbus 209, 2800 Mechelen 2

Lezen in 1994

De brochure **Lezen in 1994** is een uitgave van de *Stichting Lezen*, waarvan Jan Terlouw de nieuwe voorzitter is. De brochure telt 39 p. en bevat een nagenoeg compleet overzicht van leesbevorderende activiteiten en materialen uit Nederland. Ze verschijnt inmiddels voor de vijfde keer. In de gebruikelijke rubrieken worden festivals, workshops, symposia, tentoonstellingen, prijzen, radio- en televisieprogramma's, kranten, posters en andere materialen op het gebied van lezen opgesomd.

Stichting Lezen, Keizersgracht 391, NL-1016 EJ Amsterdam, tel. 00-31-20-623 05 66.

Letteren

De *Vereniging Europese Letteren* geeft sinds twee jaar het tijdschrift **Letteren** uit, dat vier maal per jaar verschijnt. In januari is een themanummer over het onderwerp 'reizen' verschenen. Het tijdschrift richt zich zowel op Europese literatuur als op het literatuuronderwijs. Zo is in elk nummer iets te lezen over het literatuuronderwijs in een bepaald land. In de rubriek *Didaktiek en Fictie* treft u een zestal pagina's met les-ideeën aan. In het januarinummer gaan de lesvoorbeelden over reizen door Europese steden. Verder bevat het blad recensies van publikaties, verslagen van conferenties en aankondigingen over literatuuronderwijs in en over Europa.

*p/a Martine De Clercq,
KU Brussel, Vrijheidslaan 17, 1080 Brussel,
tel. 02/412.42.11.*

Literatuur zonder leeftijd

Literatuur zonder leeftijd is een tijdschrift voor de studie van kinder- en jeugdliteratuur. In het tijdschrift wordt niet alleen aandacht besteed aan literatuur, ook andere kunst- en cultuurvormen voor kinderen komen aan bod. Naast analyses van kinder- en jeugdboeken wordt vakliteratuur onder de loupe genomen. Het winternummer van **Literatuur zonder leeftijd** is voor een deel gewijd aan de kinder- en jeugdpoeëzie met een artikel over Toon Tellegen en één over poëzie in Friesland. Daarnaast aandacht voor de schrijver Paul Biegel en voor Aidan Chambers' boek *De tolbrug*.

Stichting ter Bevordering van de Studie van de Kinder- en Jeugdliteratuur, t.a.v. Ton Duijx, Postbus 17162, NL-1001 JD Amsterdam.

Intercultureel (lees)onderwijs

Kifkif is een nieuwe speelse boekenreeks voor kinderen van 9 tot 12 jaar over 'vreemde' culturen. Er verschijnen drie boeken per jaar met verhalen en gedichten van de beste auteurs, boeiende reportages, taal-spelletjes, originele recepten, welles-nietes opgaven, strips, knutseltips, enz. *Spek voor je bek* is het eerste boek met onder meer brandnetelsoep van Marc De Bel, naar een Joods restaurant met Marita De Sterck, een lunchpakket van Nicole Boumaâza en griezen met Roald Dahl. In het tweede boek (*Carnaval*) is het feest en het derde boek (*Groot worden*) gaat over opvoeding.

Kifkif is een samenwerkingsproject van Bakermat, Broederlijk Delen, Coloriek, NCOS, Kinderwereldatelier en Welzijnszorg. Een los boek kost 175 fr. (+ port); voor een jaarabonnement betaal je 595 fr. (port inclus). Er zijn ook groepstarieven vanaf 10 exemplaren.

De **Basisagenda 94/95** is een schoolagenda voor de hoogste groepen van het basisen het speciaal onderwijs. In de **Basisagenda** maken de leerlingen kennis met meer dan zestig feest- en gedenkdagen uit vele culturen, en worden ze in vijf interessante thema's meegevoerd naar onbekende werelden. Ook leren ze hun huiswerk en afspraken op de juiste manier noteren en plannen. Er is ook een **Basisagenda** voor de leerkracht die meer is dan alleen maar een schoolagenda. Het is tevens een handleiding met achtergrondinformatie en lesideeën bij de thema's en de feestdagen die in de leerlingenagenda vermeld staan; een leergang 'plannen' met praktische lessuggesties in zeven stappen; korte artikelen over onder meer bestrijding van vooroordelen en discriminatie, en de keuze van leermiddelen vanuit een intercultureel perspectief.

Met ingang van volgend schooljaar verschijnt de **Basisagenda** ook in Vlaanderen. In de redactieraad zitten Vlaamse leerkrachten en schoolbegeleiders, onder de stimulerende leiding van Filip Paelman, Anita Wuestenberg en Jef Verrijdt. De **Basisagenda** is een samenwerkingsproject van de Stichting WOAN en LaVerbe Educatief.

Bakermat, Postbus 209, 2800 Mechelen 2, tel. 015/29.01.21.

Indruk

Indruk is het driemaandelijks boekenmagazine van uitgeverij Davidsfonds/Infodok. Het april 1994-nummer bevat, naast een overzicht van de nieuwe kinder- en jeugdboeken ook informatie over prentenboeken van de hand van Vlaamse auteurs en illustratoren, een interview met Kolet Janssen, een voorstelling van de Makkelijk Lezen Mediagids van het NBLC en een eenvoudig leesboek voor de basiseducatie.

Een abonnement kost 200 fr.

*Davidsfonds/Infodok, Brabançonnestraat
95A, 3000 Leuven, tel. 016/22.87.44.*

VLENEGO

Op 3 mei 1993 vond een congres plaats over de nascholing van leerkrachten Nederlands, georganiseerd door VLENEGO en ARGO. In het dubbelnummer **6/2-3** (herfst 1993) wordt hiervan verslag gedaan. Na een inleiding op het thema door W. Van Parys, geeft L. Van Looy (VUB) zijn visie op twee vormen van nascholing: de individuele en de schoolteamgebonden. Vervolgens brengen Kris Peeters en Kris Van den Branden verslag uit van een onderzoek dat ze aan de UIA hebben uitgevoerd over de vraag naar en het aanbod van de nascholing voor leerkrachten Germaanse talen. Nog meer onderzoek wordt gepresenteerd door F. Snytsers en J. Surkijn (Centra voor Navorming van het Gemeenschaps-onderwijs) over de navormingsbehoeften van leraren Nederlands. Dan passeren een aantal visies op nascholing de revue: die van de ARGO (door Lut Stroobants) en die van VLENEGO (door Mark Maes), en wordt een panelgesprek gehouden met mensen uit het veld (Eliane Van Alboom, Herman Verstraeten, Ghislain Duchâteau en Hubert De Pauw). Naast een samenvatting van dit gesprek wordt de volledige tekst van Ghislain Duchâteau afgedrukt.

In het nummer **6/4** (winter 1993-4) staan enkele bedenkingen over de eindtermen geformuleerd door het bestuur van VLENEGO. Verder een lezersbrief van Mark Maes aan Klasse over de gemiddelde klasgrootte, en recensies van handboeken, literaire werken en essays.

Welwijs

Welwijs 1993/2 bevat vanuit onderwijs-standpunt artikels over vrijetijdsopvoeding op school; aanpak van probleemgedrag; omtrent slagen en mislukken op school; migranten overleg Mechelen; Steunpunt onderwijs; en kinderen en televisie. De rubriek *Welwijs* behandelt achtereenvolgens leerplicht voor minderjarigen; herexamens; en het getuigschrift van de tweede graad van het secundair onderwijs. Dit nummer eindigt traditioneel met *Agenda en documentatie*.

Welwijs 1993/3 bevat artikels over school-opbouwwerk in het buitengewoon onderwijs; wegzenden van school; het PMS in vraag of de zoektocht naar een nieuw PMS-profiel; eindtermen en het bewaken van de onderwijskwaliteit; en bereidheid tot samenwerken met de welzijnssector bij leerkrachten in het secundair onderwijs. Tenslotte is er nog *Welwijs* dat handelt over het leerlingenstatuut en de rubriek *Agenda en documentatie*.

Welwijs 1993/4 besteedt in zijn laatste nummer van deze jaargang aandacht aan schoolopbouwwerk in het buitengewoon onderwijs; leerlingenbegeleiding; eindtermen en leerlingbegeleiding; Aids-preventie in het onderwijs; vertraging oplopen in het onderwijs en schoolverzuim. Ditmaal is er geen *Welwijs* en eindigt dit nummer zoals steeds met *Agenda en documentatie*.

Moer

In **Moer 1994/1** beschrijven Douwe Halbesma, Cees Moleman & Mart Visser hoe op hun scholengemeenschap de extra lessen Nederlands ('hulp- en steunlessen') startpunt vormden voor de ontwikkeling van een taalbeleid. Onder taalbeleid wordt verstaan: 'het formuleren en concretiseren van

de doelstellingen van het taalonderwijs en de middelen waarmee geprobeerd wordt deze te realiseren' (p. 3). In het tweede artikel toont Rob Van Veen hoe hij het onderwijs in spreken en luisteren aanpakt in een multiculturele IVBO-klas (individueel voorbereidend beroepsonderwijs).

De bestaande vaste rubrieken (*Redactioneel, Recensies, Forum, Verslag, Leesvoer, Aankondigingen*) zullen voortaan worden aangevuld met *De Literatuermuur*. Hierin worden concrete beschrijvingen van 'leesoriëntatieactiviteiten' opgenomen, een soort *Spiekerskorner*, maar dan uitsluitend voor (jeugd)literatuur.

Moer 1994/2 opent met een artikel van Lodewijk de Groot over het gebruik van de computer in de lessen Nederlands. Naast tekstverwerken en het opzetten van een gegevensbestand ziet hij ook toepassingsmogelijkheden voor het aanleren van andere vaardigheden. Een tweede artikel gaat over de samenvatting als eindexamenonderdeel voor leerlingen van het VWO (Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs), meer bepaald over de beoordeling van het klad van een leerling die geen tijd had om alles in het net te schrijven.

Spiegel

Spiegel 11/3 opent met een artikel van Henk Lammers over 'de impasse in het onderwijs in de mondelinge vaardigheden'. Zijn beschrijving van een aantal problemen van het onderwijs in lezen en schrijven resulteert in tien concrete vragen. Die gebruikt hij als maatstaf om twee recente publikaties door te lichten, nl. *Spreken en luisteren in het moedertaalonderwijs* (Willems e.a., Nijmegen: ITS, 1992) en *Nederlands in de basisvorming, een praktische didactiek* (Bonset e.a., Muiderberg: Coutinho, 1992).

Piet Litjens gaat in zijn artikel in op de ontwikkeling van een intercultureel taalbeleid in multi-etnisch basisonderwijs. Hij geeft concrete voorbeelden van drie basisscholen met een kwantitatief verschillende populatie van meertalige leerlingen. In zijn beschrijving van de stand van zaken worden de aspecten intercultureel onderwijs, onderwijs in Nederlands als tweede taal en in de minderheidstalen, en de relatie tussen taalvakken en niet-taalvakken belicht.

Taal in de klas

Ter ondersteuning van het taalbeleid op school is bij het IVIO een vijftal SLO-brochures verschenen in de reeks **Taal in de klas**. Deze brochures bevatten tips voor directieleden, vakleerkrachten (aardrijkskunde, biologie en geschiedenis) en leerkrachten Nederlands. Bedoeling ervan is hen te wijzen op (school)taalproblemen die allochtone en taalzwakke leerlingen in de lessen ondervinden, en hen tips te geven waarmee deze problemen voorkomen of opgelost kunnen worden.

Elke afzonderlijke brochure kost 7,50 fl.; voor het hele pakket betaalt u 35 fl.

Stichting IVIO, Postbus 37, NL-8200 AA Lelystad, tel. 00-31-3200-76411.

Ontwikkeling van tweetaligheid bij allochtone kleuters

Ontwikkeling van tweetaligheid bij allochtone kleuters (door Goretti Narrain en Ludo Verhoeven) is het vijfde deel in de reeks *Studies in meertaligheid*. Dit boek geeft een verslag van een longitudinale studie naar de ontwikkeling van vroege tweetaligheid bij Turkse, Marokkaanse en Antilliaanse kleuters in Nederland. Het

onderzoek probeert antwoord te geven op de vraag hoe de aard en mate van tweetaligheid, met nadruk op cognitieve taalkennis, zich bij deze kleuters gedurende de eerste drie leerjaren van het basisonderwijs ontwikkelt. Daarbij is tevens antwoord gezocht op de vraag vanuit welke sociolinguïstische en onderwijskundige variabelen de individuele variatie van tweetalige ontwikkeling kan worden verklaard. Bovendien is onderzocht in welke mate er sprake is van samenhang tussen het patroon van tweetalige ontwikkeling en de mate van metalinguïstisch bewustzijn van kleuters. Tenslotte is nagegaan welke implicaties de onderzoeksresultaten hebben voor de onderwijspraktijk en voor het onderwijsbeleid.

*Tilburg University Press, Postbus 90153,
NL-5000 LE Tilburg, tel. 00-31-13-662909.*

SLO-produkten voor Nederlands

Het Instituut voor Leerplanontwikkeling SLO ontwikkelt onder andere publikaties voor het vak Nederlands in de basisvorming ten behoeve van leerkrachten, directieleden en educatieve uitgevers. De **Produktfolder voor Nederlands** geeft een overzicht van alle SLO-produkten voor de basisvorming, met telkens een korte beschrijving van de inhoud en informatie over de bestelwijze. Wie in de toekomst automatisch informatie wil ontvangen over nieuwe SLO-produkten voor Nederlands, kan zich gratis abonneren op de **SLO-Signalementen**.

*SLO, afdeling Voorlichting, Postbus 2041,
NL-7500 CA Enschede, tel. 00-31-53-840 500.*

Communiceeren
Dan bent u welkom bij de Vlaamse Vereniging voor Zakelijke Communicatie.

- Wij bieden u een vlot leesbaar tijdschrift aan en vier werkbijeenkomsten per jaar.
- U ontmoet collega's uit de praktijk en het onderwijs.

uw vak?

 Vlaamse Vereniging voor Zakelijke Communicatie vzw
Inlichtingen: WZC, de heer G. Lockefer, Stationsstraat 24, 9140 Temse, tel. en fax (03) 771 17 57